

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
дисертаційної роботи**

Омельченко Тетяни Валентинівни

**«Психологічні чинники особистісного саморозвитку майбутніх
практичних психологів», що представлена на здобуття ступеня доктора
філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за
спеціальністю 053 «Психологія»**

Актуальність теми. Дисертаційне дослідження Т.В.Омельченко присвячене всебічному дослідженню проблеми особистісного саморозвитку майбутніх практичних психологів в парадигмі розвитку і реалізації життєвого потенціалу суб'єкта. Становлення сучасного фахівця можливе тільки за умов набуття фахівцем професійних знань, вдосконалення вмінь та постійного особистісного зростання. Актуальність обраної теми не викликає сумнівів, оскільки швидкоплинність соціального прогресу, динамічні зміни суспільства викликають необхідність постійної роботи молодого покоління над собою, посилення відповідальності за своє майбутнє, за можливість досягнення успіху, за всебічний розвиток та реалізацію свого внутрішнього потенціалу. Особливо гостро проблема становлення суб'єкта саморозвитку постає в юнацькому віці, коли вирішуються найбільш важливі завдання розвитку особистості: інтеграція і побудова цілісного образу Я, формування самоідентичності, особистісне, соціальне і професійне самовизначення тощо.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконувалося відповідно до тематики науково-дослідницької роботи кафедри вікової та педагогічної психології «Моральні основи соціалізації особистості» (державний номер 0116U006541) та кафедри практичної психології та психотерапії «Психологічні особливості становлення майбутнього фахівця у сучасній вищій школі» (державний номер 0116U006145) Рівненського державного гуманітарного університету.

Тема дисертації затверджена вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 12 від 26 жовтня 2017 р.).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

- *уперше* представлено концептуально-методичний підхід до проблеми особистісного саморозвитку майбутніх практичних психологів у контексті психології життєтворчості особистості, що полягає в конкретизації та обґрунтуванні теоретико-методологічних та методичних основ процесу саморозвитку особистості юнацького віку; побудовано психологічний конструкт саморозвитку особистості, визначено його психологічні чинники (особистісний потенціал, особистісне зростання, рефлексія, активність) та чотири відносних виміри прояву: суб'єктний, кризи особистості, самовідчуження та перешкод; встановлено сенситивний період процесу саморозвитку студентів (середня та пізня юність), регулятори активності індивіда як мотиваційної основи саморозвитку (кризи та новоутворення юнацького віку);

- *здійснено* вивчення феномена професійного саморозвитку майбутніх практичних психологів у процесі фахової організації освітнього процесу; описано психологічні особливості особистісного саморозвитку студентства (перебіг процесу в період навчання у ВЗО); визначено гендерні відмінності саморозвитку особистості;

- *уточнено*: сутність понять «саморозвиток особистості», «професійний саморозвиток», «студентський вік» у межах психології життєтворчості особистості; особливості саморозвитку індивіда в період юності; форми та методи психологічного супроводу процесу саморозвитку майбутніх практичних психологів;

- *набули подальшого розвитку* уявлення про комплекси провідних життєвих та професійних компетентностей, характеристик особистості, системоутворюючих якостей, розвиток яких ініціює процес особистісного саморозвитку майбутніх практичних психологів; види та зміст діяльності психолога в методичному забезпеченні даного процесу.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що на підґрунті змісту психологічного конструкту саморозвитку особистості розроблено діагностичний комплекс методик, виявлено критерії оцінювання показників особистісного саморозвитку, визначено головні характеристики їх

відносних рівнів. Розроблено, апробовано та упроваджено програму психологічного супроводу майбутніх практичних психологів, що може бути використана у практиці психосоціальної роботи з населенням, центрів творчості, процесі професійної підготовки фахівців різних спеціальностей в умовах вищих закладів освіти.

Результати дослідження доцільно використати для розробки лекційних курсів, спецкурсів, семінарських занять та спецпрактикумів із психології у ВЗО, доповнити зміст навчальних дисциплін: «Психологія саморозвитку особистості», «Психологія студентського віку», «Вікові та гендерні особливості професійного саморозвитку» тощо.

Апробація результатів дисертації Основні положення дисертації викладено в авторських публікаціях, доповідалися й отримали схвальні відгуки на Вченій раді, щорічних наукових конференціях викладачів, розширених засіданнях кафедри вікової та педагогічної психології, кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету. Результати дослідження впроваджено на Всеукраїнських, міжнародних, закордонних конференціях та інтернет-конференціях: XI Міжнародній науково-практичній конференції (Кам'янець-Подільський, 2019), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційний розвиток науки нового тисячоліття» (Хмельницький, 2018), III Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційний розвиток науки нового тисячоліття» (Чернівці, 2018); Міжнародній науково-практичній конференції «Практична психологія сучасності: ресурси та перспективи» (Луцьк, 2019).

Достовірність та обґрунтованість одержаних результатів. Наукові положення та висновки є достовірними та обґрунтованими. Вони підтверджуються фактичними даними, узгоджуються з теоретичними положеннями, апробовані на 4 науково-практичних конференціях різного рівня, а також упроваджені у освітньо-виховний процес 4 закладів вищої освіти.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Основні положення й результати дисертації викладено у 8 публікаціях (8 одноосібних),

із них 3 статей відображають основні наукові результати, 1 – у зарубіжних наукових періодичних виданнях, 3 – апробаційного характеру, 1 – додатково висвітлює наукові результати.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Омельченко Т. В. Експериментальне дослідження самооцінки реалізації життєвих цілей майбутніх практичних психологів. *Психологія: реальність та перспективи*. Збірник наукових праць РДГУ. Рівне, 2019. Вип. 13. С. 90–96.

2. Омельченко Т. В. Саморозвиток особистості в системі психологічних понять. *Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Державного вищого навчального закладу «Запорізький національний університет» та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. Запоріжжя, 2018. Вип. 1 (13). С. 104–109.

3. Омельченко Т. В. Експериментальне дослідження особистісного саморозвитку майбутніх практичних психологів. *Міжнародний науковий рецензований періодичний журнал «Психологічні перспективи» Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки*. Луцьк, 2019. Вип. 34. С. 194–205.

Статті у наукових виданнях інших держав

4. Омельченко Т. В. Саморозвиток майбутніх психологів в період професійного навчання. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. Budapest: Society for Cultural and Scientific Progress in Central and Eastern Europe, 2018. Issue 181, Vol. VI (75). P. 69–72.

Опубліковані праці апробаційного характеру

5. Омельченко Т. В. Змістовно-організаційні засади психологічного супроводу особистісного саморозвитку майбутніх психологів. *Актуальні*

проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (Кам'янець-Подільський, 23 квітня 2019 р.). Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2019. С. 40-43.

6. Омельченко Т. В. Саморозвиток як складова життєтворчості особистості. *Інноваційний розвиток науки нового тисячоліття*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 25-26 травня 2018 р.). Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2018. С. 108–109.

7. Омельченко Т. В. Гендерні відмінності особистісного саморозвитку студентів-психологів. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії*: матеріали XXI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Переяслав, 30 листопада 2019 р.). Переяслав, 2019. С. 210–211.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дослідження

8. Омельченко Т. В. Професійний саморозвиток особистості юнацького віку. *Інноваційний розвиток науки нового тисячоліття*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Хмельницький, 26-27 жовтня 2018 р.). Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2018. С. 18–20.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладання. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, що закінчуються висновками, загальних висновків, списку використаної літератури (174 найменувань, із них 9 – іноземними мовами) та додатків. Основний зміст дисертації викладено на 176 сторінках тексту, до якого входять 25 таблиць й 26 рисунків. Загальний обсяг дисертації – 217 сторінок.

Дисертацію написано чіткою мовою, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого авторкою дослідження. Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступний для сприйняття. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року № 167), Наказу

МОН України від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації». Стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Відповідність дисертації вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація Омельченко Тетяни Валентинівни «Психологічні чинники особистісного саморозвитку майбутніх практичних психологів» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, виконаним у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Робота містить наукові положення, нові науково обгрунтовані теоретичні та експериментальні результати проведеного дослідження особистісного саморозвитку майбутніх практичних психологів, що має істотне значення для галузі знань 05 соціальні та поведінкові науки.

Дисертаційна робота виконана на достатньо високому рівні, її результати мають наукову новизну і практичну значимість. Основні положення дисертації опубліковані в наукових фахових виданнях України та у виданнях інших держав, оприлюднювались на науково-практичних конференціях різного рівня. Дослідження відповідає обраній темі, розкриває її та підтверджує, що авторкою вирішено поставлені у роботі завдання. Здобувачкою дотримано вимоги академічної доброчесності та не допущено її порушень під час дослідження. За змістом дисертаційна робота, її науково-прикладні результати та висновки відповідають спеціальності 053 «Психологія».

ВИСНОВОК

Ознайомившись із дисертацією Омельченко Тетяни Валентинівни «Психологічні чинники особистісного саморозвитку майбутніх практичних психологів» та науковими публікаціями, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Дисертаційна робота Омельченко Тетяни Валентинівни «Психологічні чинники особистісного саморозвитку майбутніх практичних психологів» відповідає спеціальності 053 «Психологія» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»).

2. **Омельченко Т.В.** опубліковано за темою дисертації 8 наукових публікацій, з них 3 розкривають основний зміст дисертації, відображають наукову новизну отриманих результатів і відповідають вимогам пп. 9, 11, 12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167).

3. Дисертаційна робота **Омельченко Тетяни Валентинівни «Психологічні чинники особистісного саморозвитку майбутніх практичних психологів»**, подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (zareestrovano в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пп. 9–12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167).

4. Дисертаційна робота **Омельченко Тетяни Валентинівни «Психологічні чинники особистісного саморозвитку майбутніх практичних психологів»** може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки») у разовій спеціалізованій вченій раді.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри загальної психології та
психодіагностики Рівненського
державного гуманітарного університету

Камінська О.В.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри практики
англійської мови Рівненського
державного гуманітарного університету

Михальчук Н.О.

29.06.2020 р.

